מסורת השס

שלא יאחזו . דלא הוי תכשיט שלו אלא דרך מלבוש : **במכוסה עור** . דליכא גוטחא לי מעייל לבית הכסא ולא בעי למיסקליה : **תולין תפילין** . ואע"ג דמכוסה עור שהארבע אגרות שהפרשיות כתובות בהן תחובות בדפוסין של עור : **אפס משום שי"ן** . דעשויה מעור החילון עלמא קומטו כו ג' קמטין כעין שי"ן משדי והדלי"ת והיו"ד עשויין בקצר שקוצר הרלועה (ה) אחת לצפון ואחת למזרח כמין ד' ורלועה קטנה מאד תלויה בה ואין בה אלא כפיפה כמין יו"ד וכופפה בעור העור לא והיא כפופה לעולם : **ורדא** . ברוגי"א : **סנוארסא** . כובע עור תחת כובע המתכת : **פומקי** . אגפליותות של ברזל במלחמה : **מתני' כבוליאר** . מפרש בגמרא וכן כובעת : **פלייטון** . בלסמ"א משחת דאפרסמא : **מייבא חטאת** . קסבר לאו תכשיט הוא : **גמ' אמר עולא וחילופיהן באים** . אבעבעת קלי דלבעת שים עליו חותם אם יצא פטור ואם אין עליו חותם ויצא חייב חטאת : **בשקין** = מלבוש שק : **אלא כל אדם** . אלמא אע"ג דלא רגילי ביה מגו דלגבי האי = תכשיט, לגבי האי נמי תכשיט הוא : **המוצא תפילין** . בשבת בשוק או בדרך : **מכניסן** . לעיר דרך מלבוש : **זוג זוג** . כדרך שהוא לובש בחול אחד בראש ואחד בזרוע ומולכן ומוזר ומניח זוג אחר ומכניסן וכן כולן : **ואחד פאשה** . ואע"ג דלאו תכשיט דאשה היא, מנו דהוו תכשיט לאיש כרי לף לאשה: **לילה זמן תפילין הוא וכן שבת** . הלכך לעולם זמנם הוא ואין להם זמן קבוע שהרא מצותן מצות עשה שהזמן גרמא להפטר נשים מהן הלכך נקט לילה ושבת משום דפלוגתא בתרוייהו ואי הוי סבירא ליה לרבי מאיר בחד מינייהו דלאו זמן תפילין הוא נמצא זמן קבוע לתפילין והוו להו נשים פטורות : **נשים חייבות** . הלכך תכשיטין הן לה : **ובא פועלה כלאחר יד פוא** . למאי' קלי והוצאת מבעת שמוציאתה דרך מלבוש בחלבע וזה שאיט תכשיט לה למאי חייבת חטאת הרי לא הוציאה כדרך כל המוציאין שכל המוציא דבר שאיט תכשיט לו מוציאין אותו בידים ולא דרך מלבוש : **גוברים** . שבולתה חותמות תמיד לממונין החתיה לאמר מנו כך וכך מעות לפלוני והרי חותמה בידה הלכך רגילה היא להניחה בחלבעה ומיהו תכשיט לא הוי לדידה דאין דרך נשים בכך ומיהו דרך הוצאתה של זו בכך : **אין מאי איכא למימר** . דקאמר עולא וחילופיהם באים דמחייב אבעבעת שאין עליה חותם והא הוצאה כלאחר יד הוא שאין דרכו להוציא בזו דרך מלבוש : **לקופסא** . אשקקייל"ה בלע"ז כדי להגניעה שם וי"מ שהקופסא חתומה בו וכשפותחה חוזרה וחותמת בה ולא נהירא דאם כן מנחתה באבעבה עד שמחזיריה לבעלה מיבעי ליה : **אלא אומן לקנה ומניחה באגבו** . אלמא דרך הוצאה היא : **מבבנפא** . טשקא"ה ע"ש שמבבנת וקשרת מפתחי החלוק : **חומרא דפילון** . קשר שקשור בו פסס שמנו פילון וריחו ערב ובלע"ז בלסמ"ו ואמה שריחה רע מוציאתו עליה : **ורבנן סברי תכשיט הוא** . הלכך אם יצאת פטורה ומיהו לכתחלה לא תצא דילמא שלפא ומחויא : **למרמיס** . להניח בצואה כמו שקל ורמי : **כ"ג ואמה שריחה רע לא שלפא ומחויא** . שגנות הוא לה : **ותניא ר' אליעזר פוטר** . והכא שרי לכתחלה : **פא** . דקתני פוטר: **כי קאי אר' מאיר** . בהדיא מתניתין לא חיילו רבנן אלא ר"מ לחודיה וגבי חיוב דר"מ שייך למיתני רבי אליעזר פוטר ואע"פ שהוא מתיר לכתחלה : **פא כי קאי ארבנן** . במתניתין דלעיל דאיילו רבנן בה ואמרו פטור פריש ר' אליעזר בהדיא למילתיה לאיפלוגי עלייהו ואמר יוצאה לכתחלה : ומאי

והתניא רבי אושעיא אומר ובלבד שלא יאחזנו בידו ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים [אלא] אמר אבא במאי עסקינן במחופה עור, והרי תפילין דמחופה עור ותניא הנכנס לבית הכסא חולץ תפילין ברחוק ארבע אמות ונכנס, התם משום שי"ן דאמר אביי [ב] שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני ואמר אביי ד' של תפילין הלכה למשה מסיני ואמר אביי יו"ד של תפילין הלכה למשה מסיני: ולא בשריון ולא בקסדא ולא במגפיים: "שריון" - ורדא, "קסדא" - אמר רב = סנוארתא, "מגפיים" - אמר רב = פומקי : **מתני'** לא תצא אשה במחט הנקובה ולא בכוליאר ולא בצלוחית של פלייטון ואם יצתה חייבת חטאת דברי ר' מאיר וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחית של פלייטון : **גמ'** אמר עולא וחילופיהן באיש אלמא קסבר עולא כל מידי דחזי לאיש לא חזי לאשה ומידי דחזי לאשה לא חזי לאיש מתיב רב יוסף הרועים יוצאין בשקין ולא הרועים בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן של הרועים לצאת בשקין [אלא] אמר רב יוסף קסבר עולא נשים עם בפני עצמן הן איתיביה אביי [ה] המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה ואי אמרת נשים עם בפני עצמן הן והא מצות עשה שהזמן גרמא הוא וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות? התם קסבר ר"מ לילה = זמן תפילין הוא ושבת = זמן תפילין הוא - הוה ליה מצות עשה שלא הזמן גרמא וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות; והא הוצאה כלאחר יד היא? אמר רבי ירמיה באשה גזברית עסקינן אמר רבה (בר בר חנה אמר רבי יוחנן) תרצת אשה, איש מאי איכא למימר? אלא אמר רבא פעמים שאדם נותן לאשתו מבעת שיש עליה חותם להוליכה לקופסא ומניחתה בידה עד שמגעת לקופסא, ופעמים שהאשה נותנת לבעלה מבעת שאין עליה חותם להוליכה אצל אומן לתקן ומניחה בידו עד שמגיע אצל אומן : ולא בכוליאר ולא בכובלת : מאי כוליאר? א"ר מכבנתא, כובלת אמר רב - חומרתא דפילון וכן אמר רב אסי חומרתא דפילון, ת"ר לא תצא בכובלת ואם יצתה חייבת חטאת דברי ר"מ וחכמים אומרים לא תצא ואם יצתה פטורה רבי אליעזר אומר יוצאה אשה בכובלת לכתחלה במאי קמיפלגי: רבי מאיר סבר משאוי הוא ורבנן סברי תכשיט הוא, דילמא שלפא ומחויא, ואתיא לאיתוייה ורבי אליעזר סבר מאן דרכה למרמיס, אשה שריחה רע, אשה שריחה רע לא שלפא ומחויא, ולא אתיא לאתוייה ארבע אמות ברשות הרבים, והתניא ר' אליעזר פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון לא קשיא הא כי קאי אדרבי מאיר הא כי קאי אדרבנן - כי קאי אדרבי מאיר דאמר, חייב חטאת, אמר ליה פטור, כי קאי אדרבנן דאמרי פטור אבל אסור, אמר, איהו מותר לכתחלה, ומאי

ר' אושעיא אומר ובלבד כו' . תימה לר"י דילמא משום מרחיק העין דוקא הוא לאסור מדרבנן כמו קושר בשיר ובטבעת דהשתא ליכא למיגזר דאפילו מייתי לה ליכא איסורא מדאורייתא ואומר ר"י דשלא יאחזנו בידו משמע אפילו בקומטו דליכא מרחיק העין אלא איסורא דאורייתא ליכא ואפילו למ"ד כל דבר שאסרו חכמים משום מרחיק העין אפילו בחדרי חדרים אסור הכא לא שייך למיגזר דאפילו עומד בשוק ובשלא בקומטו אין כאן מרחיק העין :

שי"ן של תפילין . ול"ג דלי"ת ויו"ד של תפילין כו' כדמוכח בפ' במה מדליקין (לעיל כח:) גבי הא דתני רב יוסף לא הוכשרו למלאכת שמים כו' ומוקי לה לרלוטותיהן ולא פריך דלי"ת של תפילין הלכה למשה מסיני, כדפריך גבי ש"ין* :

וחילופיהן באים . פאור"ת דלאחיוד חטאת קלי:

וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות . פירוש דהוי משוי וליתסר וא"ת והא הוצאה כלאחר יד היא ושריא משום בזיון תפילין וי"ל כיון דמשוי הוא ויכול לבא לידי חיוב חטאת היכא דמוציא בלא שיעוי משום בזיון לא שרינן ליה : אין

עין משפט נר מצוה

מא מיי' פ"ד מהל' תפילין הלכה יז סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' מג סעיף ה :

[מא] [ב] [מיי' שם פ"ג הלכה ה' טוש"ע א"ח סי' לב סעיף מג נב] :

מב ג מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה ד ה סמג לאוין סה טור א"ח סי' שב סעיף ט י וסי' שא סעיף ח ט :

מג ה מיי' שם הלכה יז טוש"ע א"ח סי' שא סעיף כא :

[ועי"ש תוס' ברכות ו. ד"ה אלו וכו']

[מג] [ה] [מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה כג טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מג] :

מד ו מיי' פי"ט שם הלכה ג :

מה ז ח מיי' פי"ט שם הלכה ז סמג שם טוש"ע א"ח סי' שב סעיף יא :

[קידושין כט. ושם נסמן]

נ"ל רבא

נוסא לא תצא בבובלת

[וכן מלשון הגמרא דפילון נשמע מהרגמיון דפילון נמשה וכ"מ בהרא"ם]

[עי' תוס' לעיל ג. ד"ה בר מהני]

נוסא דבריה טעם תכשיטים דאיש נחשבים תכשיטים דאשה כיון דאינו תכשיט לאיש וכן להיפך מבעי

נוסא לדסבר יש דברי עולא שאמר לדבר טבעת "וחילופיהן באים"

נוסא כי בן מסברים הא נאם אשה מוצאת תפילין בשבת אינם ניש

נוסא מבבנת תשובות לשאלה לאחר ביאור בלשון אין בטבעת אין תכשיטין) חייב חטאת הא הוי הוצאה כלאחר יד

רבינו חננאל

ושששינא אם מחופין עור (כיון) ששיר דמי והא דתניא לא יכנס אדם בתפילין לבית הכסא קבע אפי' להשתין מים התם משום שי"ן דאמר אביי שי"ן של תפילין הלכה למשה . ת"ר איהו קמיע מומחה כל שריפה ושנה ושלש אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עקרין

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה התם וכו' הלמוד שבכלם אחת לצפון : [עתוס' ב"מ קנו: ד"ה בגימתי]

[לקמן סה. תוספתא פ"ה ע"ש]

עי' רש"י יומא כה. ד"ה בכוליאר

אחד דאלה שיש בו סכנה ואחד דאלה שאין בו סכנה [ולא] שנכפה אלא שלא יכפה וקושר ומתיר . ואפילו ברה"ר ובלבד שלא יקשרנו בשיר או בטבעת ויוצא בו לרה"ר מפני מראית העין : שירין ורדא : **לא תצא** אשה בסחם נקובה . ולא בטבעת שיש עליה חותם . אמר עולא חילופיהן באיש כלומר האיש אסור בטבעת שאין עליה חותם ופטור בטבעת שיש עליה חותם . וכי קאמר עולא וחילופיהן באיש בטבעת בלבד קאמר מותבינן אמאי חייב חטאת והא הוצאה כלאחר יד היא כלומר באצבעה היא מוציאה ואין דרך המוציאין דבר להוציאה דרך מלבוש . ומוקים לה ר' ירמיה באשה גזברית עסקינן שכן דרכה להיות הטבעת באצבעה כדי שתהא חותמת בו כיסים ובתים . הוצאה בכוונה היא לחתום בו ולאו משום תכשיט הוא ודהיינו תרצת אשה איש בטבעת שאין עליה חותם אמאי חייב חטאת . ואוקמה רבא לעולם באשה שאינה גזברית ומשום הכי חייבת חטאת דפעמים אדם [נותן] טבעת שיש עליה חותם לאשתו להוליכה לקופסא ומנחתה באצבעה עד שמגעת לקופסא שנמצאת הוצאה בכוונה כדרכה . והאשה נמי פעמים שנותנת כו' וקיי"ל טבעת שיש עליה חותם תכשיט לאיש ולא לאשה ושאין עליה חותם תכשיט לאשה ולא לאיש . ובדין הוא להיות כל אחד ואחד מותר במה שהוא תכשיט לו אלא גזרו משום דרבא שכבר פרשנוהו למעלה (ס.) : בכוליאר . תכשיט שמסבבה הראש כולה כדגרסינן ביומא (כה.) הכרגים היו מוקפין ועומדין ככוליאר . כובלת חומרתא דפילון . פי' בשמים בלולין כדמתרגם בלולה דפילא . צלוחית של פלייטון ראשית

גליון השי"ס מתני' ואם יצתה חייבת חטאת . עי' לעיל דף יח ע"ב תוס' ד"ה ואם יצא : גמ' והתניא ר"א פוטר . עיין לעיל דף ג ע"א תוס' ד"ה כר מהני : רש"י ד"ה תומרתי דפילון וכו' סס שמנו פילון . עיין סוטה דף מו ע"א תוס' ד"ה כמין תומר : תוס' ד"ה וחילופיהן באים . תורת"ם דאמתת חטאת קלי . עיין עירובין דף סט ע"א תוס' ד"ה כיון דמזיא :